1954 1960 1970 2009

Zor Koşullarda Sanayi İçin Yatırım

Alarko 1957 yılında Türkiye'deki ekonomik koşullar giderek zorlaşırken önemli bir karar verdi. Önüne çıkan uygun koşulları, risk de alarak değerlendirdi ve ilk fabrikasının arsasını satın aldı. Bu Alarko için tarihi bir karardı.

1954 yılında bir iş hanının küçük bir odasında kurulan Alarko, 1950'li yılların sonlarına geldiğinde İzmit'te Seka'nın sinema salonunun havalandırma tesisini tamamen yerli olanaklarla başarı ile tamamlayacak bir seviyeye gelmişti. Başlangıçta imalatları Galata'da bir kilisenin bodrum katında, el aletleri, oksijen kaynağı, eski bir torna tezgahı ile matkaptan başka aleti olmayan bir atölyede gerçekleştiriyorlardı. Ancak artık işlerin hacmi ve özellikleri daha gelişmiş teknik olanaklara ve alanlara sahip olan sanayi tesislerinin kurulmasını gerektiriyordu. Ancak ekonomi ciddi olarak sıkıntı içindeydi, dış ticaret açığı her yıl artıyor ve döviz sıkıntısı çekiliyordu.

Aslında ekonomik koşulların yeni bir yatırım için oldukça kararsız ve riskli bir ortam oluşturmasına karşın bu sırada Alarko'nun ortakları olarak İshak Alaton ve Üzeyir Garih'in bir fabrika kuruluşu için bir adım atılmasına karar verdikleri görülüyor.

Önce bir fabrika arsası alınmasını planlamışlardı. Sonunda uygun bir yer de bulunmuştu. Bu arsa, daha sonra üzerinde Alsac Fabrikası'nın kurulacağı Topçular, Rami, Tikveşli Yolu üzerindeydi. O sırada bu yöre henüz sanayi kuruluşları tarafından iskan edilmemişti. Çevrede tek tük atölyeler görülüyordu. Oysa o sırada ve sonrasında ilk sanayi girişimleri, belki de İstanbul'un Bizans'tan kalan bir geleneğiyle Haliç'in ucunda Alibeyköy tarafında yoğunlaşıyordu. Daha sonraki yıllarda da Alibeyköy, Demirdöküm, Sungurlar, Rabak gibi fabrikalarla Türkiye'de ilk büyük özel sektör kuruluşlarının toplandığı bir alan olacak ve bu özelliğini 1980'li yıllara kadar sürdürecekti.

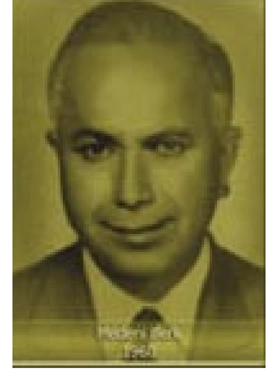
Alarko'nun Rami'deki arsayı seçmesi, Üzeyir Garih'in ifadesiyle "ilginç şartlarla" gerçekleşiyordu. Bu şartların uygun bir fiyat ve ödeme koşulu olduğunu anlıyoruz. Bu koşullar Alarko için belki de erken bir girişimi başlatmıştı; ancak sonucu Alarko için bir dönüm noktası olacaktı.

1957 yılında Alarko fabrikasını kuracağı arsayı satın almıştı. Alarko piyasada "teknik iş yapan" bir şirket olarak tanınmıştı. Bir çok önemli yabancı firmanın Türkiye temsilcisiydi. İmalat yapıyordu. Önemli ihaleler kazanmıştı. Ancak ekonomik gelişmeler karşısında zaman zaman zorlandıkları Üzeyir Garih'in bir anısından anlaşılıyor: "İmar ve İskan Bakanlığı'nın yeni kurulmuş binasının bazı kısımlarının ısıtma ve klima tesisinin hızla yapımı ve bitirilmesi gerekiyordu. İşi gününde bitirmek üzere çok iyi bir planlama yaptık. Bu arada ilginç şartlarla bugünkü Alsaç Fabrikası'nın bulunduğu arsanın alımına girişerek bir miktar kaparo vererek (İmar ve İskan Bakanlığı işinden) kalan alacağımızın toleransla hesaplanmış muhtemel tahsil gününe ticari senet tanzim ettik.

"İşi kaliteli ve öngörülen şekilde zamanından önce bitirdik. Alacak kalanının tahsili günü, fabrika arsamızın alımı için vermiş olduğumuz senet ödeme gününe bir hafta kadar yakındı. İşi zamanında bitirmiş olmanın gururu ile alacağımızın ödenmesi için baş vurdum. İşi veren Ankara İmar Ltd. yöneticisi kendi eksikleri dolayısıyla istihkaklarını Emlak Bankası'ndan alamadıklarını ve bu nedenle ödeme yapamayacaklarını bildirdi.

"Israrım üzerine Emlak Bankası Genel Müdürü'ne hitaben alacağımızı belirten bir kart yaz-

>>>Sayfa 26'da

Üzeyir Bey'in Ankara'da görüştüğü Bakan Medeni Berk'ti. Üzeyir Bey Medeni Bey'le Akbank Genel Müdürü olduğu sırada tekrar karşılaşacaktı (yanda).

Ankara'da İmar ve İskan (bugünkü Bayındırlık) Bakanlığı binası (altta).

yazdı. Ümitle kartı alıp Emlak Bankası'na gittim. Kartın etkisiyle Genel Müdür beni kabul etti. Kalan alacağımı istediğimi öğrenince şaşırdı. Sonra gevrek bir kahkaha attı. Bir kartla banka adına para istemi ile ilk kez karşılaştığını söyledi. Alaycı bir üslupla Bakanla görüşmemi önerdi.

"Sabah saat 8.00'de Bakanlıktaydım. Özel kalem müdürü işinin başındaydı. Durumu anlattım ve Bakanla görüşmek istediğimi söyledim. Odaya girip çıkan kişiler bir hayli fazlaydı. Saat 11.00'i geçerken özel kalem müdürü içeri girebileceğimi söyledi.

"Büyük bir heyecanla Bakan'ın odasına girdim. Hayatımda ilk kez makamında bir Bakan'la karşı karşıya idim. Odada on kadar kişi vardı: Bakan bana o an masasının arkasında çok iri cüsseli görünmüştü. Beyaz gömlekle oturuyor, koyu gözlükleriyle bir şeyler yazıyor ve pipo içiyordu. Kapının önünde bekliyordum.

"Bakan yüzüme bakmadan 'söyle' komutunu verdi. Durumu heyecanla anlattım. Hakkımız olan parayı gününde alamamamız halinde ticari şöhretimizin zedeleneceğini buna layık olmamamız gerektiğini anlattım. Bakan yazısını yazmaya devam ediyordu.

"Beni dinlediğinden pek emin değildim. Başını kaldırdı, gözlüğünü alnına doğru itti. Bana bakarak 'çok gençmişsin, çık dışarı' dedi. Donmuştum. Döndüm. Elim kapının tokmağında iken 'dışarıda bekle' dedi.

"İkide bir saatime bakarak bekliyordum. Bakan herhalde beni unutmuştu. Saat 16.00'da dahili telefon çaldı. Özel kalem müdürü Bakan'ın beni beklediğini söyledi. İçeri girdim... 'Bana bak delikanlı, bizler bu ülkenin başında oldukça kimsenin hakkı yenmez, kimsenin ticari itibari ile oynanamaz. Bunu böyle bil, git paran Emlak Bankası'nda hazırdır' dedi.

"Şaşırmıştım. Heycandan ne söylediğimi hatırlamıyorum. Dışarıya çıktım. Özel kalem müdürüne teşekkür ettikten sonra koşarak merdivenleri indim.

"Bir taksiye atlayıp Emlak Bankası Genel Müdürlüğü'ne gittim. Genel Müdür çok nazik ve güleryüzle karşıladı. Bloke çek isteğimizi yerine getirdi. Bankadan çıkarken sevniçten uçuyordum. Fabrikamızın arsasının alımı gerçekleşiyordu".

Üzeyir Bey arsanın alımı için sevinmişti, ancak fabrikanın yapımı 1960'lı yılların ortalarını bulacaktı. Bu tarihten sonra Alarko gerçek bir endüstri kuruluşu olacaktı.

Üzeyir Bey'in görüştüğü bakan Medeni Berk'ti. Üzeyir Bey Medeni Bey'le 1960'lı yılların ortalarında onun Akbank Genel Müdürü olduğu sırada tekrar karşılaşacak ve Medeni Bey bu olayı hatırlayacaktı.

BİR BELGE:

1970'li yılların başında yayınlanan bir Referans Listesi broşürünün kapağındaki Alsac Fabrikası'nın fotoğrafı

- ANAHTAR TESLİMİ KOMPLE TESİSLER
- MEKANİK MONTAJ ve ÇELİK KONSTRÜKSİYON
- İNŞAAT ORGANİZASYONU
- ISITMA - KLİMA - SOĞUTMA
- ELEKTRİK TESİSLERİ
- SU TASFİYE - ŞARTLANDIRMA ve KİMYASAL PROSES TESİSLERİ
- SU SOĞUTMA KULELERİ ve HAVALI SOĞUTUCULAR
- AKARYAKIT ve YAKMA TESİSLERİ
- OTOMATİK KONTROL
- HİDROLİK POMPALAMA ve TRANSFER TESİSLERİ

konularında

- PROJE
- İMALÂT
- TESİS KURMA

ALARKO

İDARE MERKEZİ	: Kore Şehitleri Cad. No. 50 ZİNCİRLİKUYU — İSTANBUL	Tel. : 66 44 30 / 10 hat
FABRİKA	: Tikveşli Yolu TOPÇULAR - RAMİ — İSTANBUL	Tel. : 76 30 70 / 4 hat
SATIŞ MERKEZİ	: Necatibey Cad. No. 84 KARAKÖY — İSTANBUL	Tel. : 45 70 95 / 5 hat
ANKARA ŞUBESİ	: Anbarlar Yolu No. 10/8 SIHHİYE — ANKARA	Tel. : 29 46 06 / 4 hat
İZMİR ŞUBESİ	: Gümrük Meydanı Gümrük İşhanı No. 40 KONAK — İZMİR	Tel. : 13 29 97 - 12 78 70
ADANA ŞUBESİ	: Gazipaşa Bulvarı Savaş Apt. No. 8/3 — ADANA	Tel. : 23 718

Alarko'nun 1970'li yılların başında gerçekleştirdiği iki önemli proje: Adana Sümerbank Fabrikası hava koşullandırma sistem ve tesisatı (altta solda) ve Bursa Robert Bosh Fabrikası merkezi ısıtma tesisatı (altta)

